

Mestna pljuča, športni poligon, prostor navdiha in kulture

mag. Mateja Nose Marolt, Snaga, d. o. o., Služba Krajinskega parka Tivoli, Rožnik in Šišenski hrib

Foto: Branko Čeak

Mestni park Tivoli in gozdovi Rožnika, Šišenskega hriba tja do Koseškega bajerja, travniki ob Glinščici in Poti spominov in tovarštva ponujajo marsikaj.

Z vsemi temi imeni lahko opišemo območje Krajinskega parka Tivoli, Rožnik in Šišenski hrib. Krajinski park se razprostira na severozahodnem delu Ljubljane. Obsega mestni park Tivoli ter gozdni prostor Rožnika, Šišenskega hriba in Koseškega boršta s skupno površino 459 ha.

Območje je bilo prvič zavarovano leta 1984, ko so ga tedanje ljubljanske občine zavarovale z namenom ohranjanja naravne dediščine in krajinske identitete sredi mestnega okolja. Leta 2015 je Mestna občina Ljubljana pripravila nov odlok, ki je določil tudi upravljavca območja.

Park Tivoli

Na vzhodnem delu je osrednji mestni park – park Tivoli. Predstavlja prehodno območje med ravninskim urbanim delom mesta in gričevnatim gozdnim prostorom. Začetki urejanja tega območja segajo v čase Ilirskih provinc, ko so bili po načrtih francoskega arhitekta Blancharda zasnovani prvi trije drevoredi. Za njim je območje urejal avstrijski guverner Latterman, ki je dal zasaditi drevored med današnjim gradom Tivoli in Cankarjevo cesto. Park so v 30. letih

20. stoletja preuredili po načrtih arhitekta Jožeta Plečnika, ki si je med gradom Tivoli in Cankarjevo cesto zamislil Jakopičevo sprehajališče, ki ga poznamo tudi kot Plečnikovo promenado. Danes ima park številne sprehajalne poti, fontane, cvetlične ureditve in kipe, med katerimi je najbolj znan Kalinov pastirček s piščaljo, simbol Radiotelevizije Slovenije. V severnem delu parka so danes številni športni objekti, od letnega kopališča Ilirija, Hale Tivoli in pokritega kopališča vse do igrišč za tenis, mini golf, kotalkališča in otroškega igrišča.

Mestni griči in doline

Osrednji in največji del Krajinskega parka obsega gričevnati gozdni prostor z vrhovi Rožnika (393 m), Šišenskega hriba (430 m), Debelega hriba (372 m), Velikega Rakovnika (358 m), Drenikovega vrha

(386 m) in Tivolskega vrha (387 m). Med vsemi je najbolj znan Rožnik, imenovan tudi Cankarjev vrh, saj je tu med letoma 1910 in 1917 bival pisatelj Ivan Cankar. V gostilni na Rožniku ima še danes spominsko sobo, na dvorišču pa tudi spomenik, postavljen ob 30. obletnici pisateljeve smrti. Nad gostilno stoji cerkev Marijinega obiskanja, na travniku pod njo pa vsako leto prižgejo prvomajski kres.

Med vrhovi se razprostirata dolini Mostec in Rakovnik ter številne grape. Prav v teh nekoliko odmaknjenih delih najdemo naravovarstveno najbolj vredni območji Naravni rezervat Mali Rožnik in Naravni rezervat Mostec. Tu še najdemo barjanske in močvirne rastline, jelševja, vodne površine, porasle s šašjem, šotišča, v spodnjem delu Malega Rožnika pa tudi šotno barje. Na zahodni strani Krajinskega parka gričevje prehaja v

domače igrišče,

uravnan nižinski svet Koseškega boršta, kjer se nižinski gozd prepleta z obdelovalnimi površinami in ekstenzivnimi travniki.

Obiskovalci Krajinskega parka, ki jih je skoraj 2 milijona letno, najbolj cenijo neposredno bližino narave in mesta. Sožitje med mestom in parkovno gozdnimi površinami, kot jih najdemo na tem območju, je v drugih velikih mestih redko. In ker se vedno radi primerjamo z drugimi, je zanimiv tudi podatek, da je newyorški Centralni park velik 341 ha, londonski Hyde park 140 ha, območje Krajinskega parka Tivoli, Rožnik in Šišenski hrib pa kar 459 ha.

Krajinski park je bil ustanovljen zato, da ohranimo številne naravne vrednote, veliko biotsko raznovrstnost, krajinsko pestrost in naravne procese.

A povezovanje naravne in kulturne dediščine, sobivanje kulturnih, športnih in drugih prostočasnih aktivnosti daje temu območju posebno mesto v zavesti Ljubljančanov in prebivalcev širše okolice ter predstavlja svojevrstno identiteto prestolnice.

Konec leta 2016 je Mestna občina Ljubljana z Odlokom o koncesiji upravljanje Krajinskega parka zaupala podjetju Snaga, d. o. o. Strokovna služba Krajinskega parka ima štiri zaposlene in opravlja varstvene, strokovne, nadzorne in upravljalvske naloge.

Več informacij najdete na spletni strani Krajinskega parka: kp-trsh.si, aktualno dogajanje lahko spremljate na Facebooku www.facebook.com/kptrsh ali Instagramu [Krajiskipark_trsh](https://www.instagram.com/Krajiskipark_trsh).

Evropski projekt URBforDAN

Prave odločitve za boljše upravljanje z mestnimi gozdovi

Vita Kontić, Mestna občina Ljubljana

Mestno življenje je živahno, njegov utrip je hiter in intenziven, zato nam ob vsakodnevnih obveznostih prija, če se lahko zatečemo v spokojnost gozdov. Kakšno srečo imamo v Ljubljani, da je več kot 40 odstotkov občinske površine prekrite z gozdovi! Prav zato so urbani gozdovi pomemben del mesta, saj obiskovalcem nudijo zavetje, senco, mir, možnost za umik od mestnega vrveža, športno rekreacijo ali preprosto oddih.

V Mestni občini Ljubljana smo oblikovali partnerstvo za trajnostno upravljanje z urbani gozdovi, da bi jih še naprej ustrezno negovali, urejali v sožitju z naravo ter obiskovalcem ponudili vsebine, ob katerih se bodo lahko sprostiti, razgibali ali kaj novega naučili. Kakovost življenja bomo vse do 30. novembra 2020 še izboljševali v okviru evropskega projekta URBforDAN – upravljanje in raba urbanih gozdov kot naravne dediščine v podonavskih mestih.

V projektu bomo nadgrajevali dosežke in prizadevanja za ohranjanje mestnih »zelenih pljuč« in biotske raznovrstnosti. Ukvarjali se bomo z varstvom naravnih vrednot, trajnostno rabo naravnih virov in razvojem socialnih funkcij urbanih gozdov. Posebno pozornost med urbani

gozdovi v Ljubljani posvečamo Golovcu, ki smo ga izbrali za izvedbo tega pilotnega projekta. Oprijemljivejši rezultati projekta na terenu bodo vidni predvsem v letih 2019 in 2020, ko bomo na območju Golovca uredili pet vstopnih točk za obiskovalce, poti za pešce in kolesarje ter jahalne poti. Namestili bomo urbano opremo, med drugim lesene klopi, mize in koše za odpadke, pa tudi oznake, smerokaze in informativne table z opisom območja kot naravne dediščine, posameznih ureditev in drugih vsebin na lokaciji. Označili bomo učno pot, uredili tematsko otroško igrišče za izobraževanje v naravi, postavili leseno orodje za telesno vadbo in vzpostavili t. i. tiho območje s posebnim prostorom za sproščanje.